

то на първото гонение въз християнството, епохата на нашествието на вандалско, хунско и монголско.

Тагвъ бѣше първий плодъ на европейскій концертъ. Нъ таа жрътва бѣше малка за Молоха. Дипломацията не дрѣмеше. Таа подбуждаше Англия, която бѣше отхвърлила Берлинскій меморандумъ, да прѣдложи, отъ своа страна, штото ѳ възможно и потрѣбно споредъ нейно то мнѣние. Нъ лордъ Дерби не намираше това за добръ, и говореше, че само борбата ште покаже кой ѳ по-юнакъ, та нека се побиетъ оште малко. Работата излѣзе какго той искаше. Населението на кнежества та едва можеше да се сдържи отъ съчувствието си, което ги подканеше да излѣзатъ на помощъ на братята си. Отъ день на день на правителствата имъ ставаше все по-мъчно да спрѣтъ желанието на поданици ти си, колкото и да ги спираха велики ти държави. Нъ съвършено то усстранение на дипломацията, благодарение на Англия, направи войната неизбѣжна. Сърбина и Чърна-Гора, речи, безъ да му мислетъ много, спущатъ се юнашки на борба срещу силни ти пълчишта на Турската държава.

Ми нѣма да исказовами всичкити епизоди на таа славна четиремѣсечна борба, която съ растреперано срѣдце слѣдѣше всичко то словѣнство, — наистина, борба славна, която за всякога ште остане въ историята почетна страница, заштото слава та не се избрива само съ едни сетнини, нъ и съ величието на подвигъ тѣ. Черногорци ти одържаха блясава сполука, която напонова врѣмето на юнашки ти приказки; тии съ ножъ въ ръка, у Вучи-Долъ и на Медунъ, поразиха до крагъ неприятель тѣ, който бѣше десетъ пѣти повече отъ тѣхъ. Въ Сърбина условията бѣха други, сръбската войска, която бѣше земена отъ ралата и отъ дюкяне ти, излѣзе на бой; таа цѣли четири мѣсеца стоа срещу една голѣма турска войска, която бѣше набрана отъ тритѣ части на свѣтъ тѣ, и ако най-сетнѣ отбранителната чрѣта и да се проби, то стана отъ едно натискане три пѣти по-голѣмо и отъ два пѣти по-добръ обрѣжена и научена сила. Сръбската война, колкото и да бѣше желовна послѣдната ѳ мѣна, има за словѣнството едно особно, високо значение. Въ сръбски ти богеви се пролѣ много словѣнска кръвь. Таа кръвь ѳ света. Таа свърза съ нови и съ оште по-тѣсни братски връзки всичко то словѣнство.

А какво правеше въ това врѣме дипломацията? Англия скоро разбра, че ѳ запалила единъ пожаръ, който може да се распростре много на далеко; таа видѣ, че направи лоша услуга и на Турция съ войната, която дори и при сполука пакъ ште расклати Турската държава, дѣто онова врѣме бѣха сполучили вече да прѣмахнатъ новий султанъ, който се показва недостатъенъ, и да го замѣнетъ съ другъ. Въ августъ лордъ Дерби прѣдложи услугата си на Сърбина за посрѣдничѣство да се свърже миръ. Нъ Сърбина тогава оште не бѣше навалена. Напротивъ, на дѣсний брѣгъ на Морава нейната войска имаше положителна сполука, която ги ободри. Нъ борбата отъ день на день ставаше по тежка и не бѣше споредъ силата на кнежеството. Освѣнъ това, Турция не прави война като други държави. Всяка една педя сръбска земя, която падаше въ ръцѣ тѣ на турци ти, прѣдаваше се на пльнъ и пожаръ. Това си ѳ обичай тѣ на турци ти да водетъ така война. Тоа пѣтъ Англия се натовари съ прѣговоръ тѣ. Таа развали европейско те съгласие, и пакъ таа се залови да го поднови. Свѣтъ тѣ се надѣваше, че работа та ште трѣгне по-сполучно. Спрѣ се бой тѣ за десетъ дни, послѣ се продлѣжи оште за осмъ. Нъ, между това, Порта та, намѣсто да прѣдложи *statu-quo* за Сърбина, както се надѣваше свѣтъ